

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ
Сектор за макроекономска политика

КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

Април 2010 година

Скопје, јуни 2010 година

РЕЗИМЕ
НА НАЈВАЖНИТЕ КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ
ДВИЖЕЊА

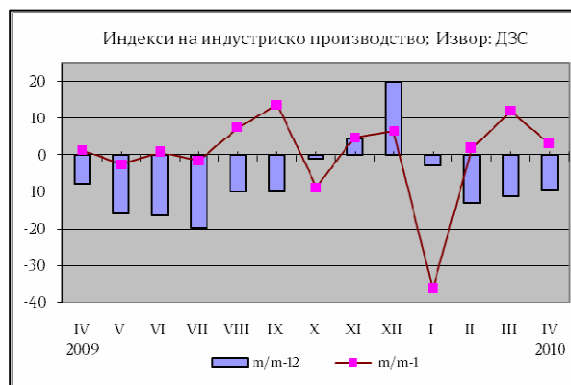
Април 2010 година

- Индексот на индустриското производство во април 2010 година во споредба со претходниот месец забележа позитивен раст од 3,1%, додека во споредба со истиот месец од претходната година се намали за 9,6%, што претставува натамошно забавување на стапката на пад
- Општото ниво на цени достигна годишен раст од 1,4%, додека месечно ниво на инфлацијата изнесува 0,6%
- Физичкиот обем на извозот во периодот јануари-април 2010 година се зголеми за 5,9%, а неговата вредност за 17,7%, додека зголемувањето на увезените количини на стоки изнесува 8,4%, а на нивната вредност за 3,8% во однос на истиот период лани
- Вкупните приходи на Централниот буџет остварија намалување за 4,7% (5,8% од БДП), а вкупните расходи за 3,1% (6,8% од БДП) во април 2010 година во однос на истиот месец лани
- Бројот на засновани нови работни односи се намали за 3,1% во април 2010 година во однос на истиот месец минатата година

1. Реален сектор

1.1. Индексот на индустриското производство во април 2010 година во однос на истиот месец од претходната година забележа пад од 9,6%, што претставува натамошно забавување на стапката на пад.

Анализирано по сектори, секторот Снабдување со електрична енергија, гас и вода 12 месеци по ред регистрира позитивен раст, при што истиот во април 2010 година изнесува 29,5%. Секторите Вадење на руди и камен и Преработувачка индустрија забележаа речиси идентичен двоцифрен пад од 14,2% и 14,1%, соодветно.

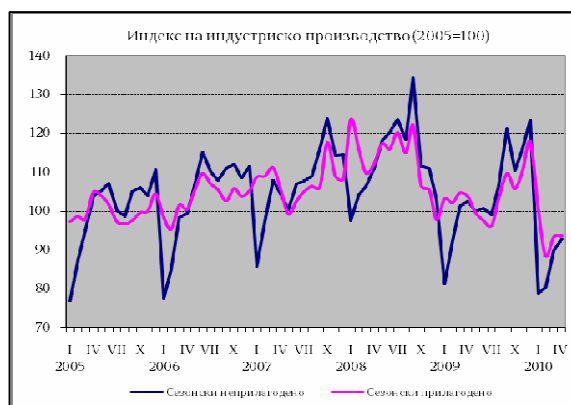

Во рамки на преработувачката индустрија, позитивен годишен раст е регистриран кај 40% од гранките, при што раст е забележан кај две од трите гранки со двоцифрено учество во структурата на индустриското производство. Така, интензивирањето на раст е остварено кај производството на облека од 23,4%, следејќи го подобрувањето на состојбите во текстилната индустрија, додека кај производството на основни метали зголемувањето изнесуваше 0,5%.

Најголем позитивен придонес во годишниот раст на индустриското производство има зголеменото производство на облека (2,6 п.п.), а најголем негативен придонес има производството на кокс и деривати на нафта (-2,2 п.п.).

Индексот на индустриското производство во април 2010 година во споредба со претходниот месец забележа позитивен раст од 3,1%.

Десезонираниот месечен раст на индустриското производство во април 2010 година изнесува 0,26%, односно доколку се исклучи сезонската компонента растот е понизок за 2,8 п.п..

Според оценката на раководителите на претпријатијата, тековната економска состојба на претпријатијата и обезбеденоста на производството со порачки во април 2010 година се поповолни во однос на претходниот месец.

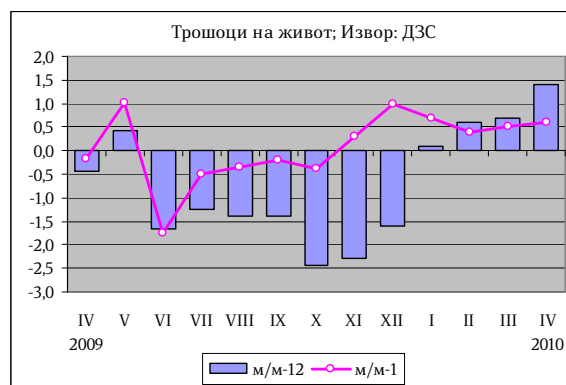
Според раководителите, најголемо влијание на ограничувањето на обемот на производството во април 2010 година имаат следните фактори: недоволната странска побарувачка со 26,5%, недоволната домашна побарувачка со 17,7%, финансиските проблеми со 13,3% и неизвесното економско окружување со 11,2%.

Бројот на работници во индустријата во април 2010 година во споредба со април 2009 година забележа намалување од 7,9%, што претставува позасилен пад на бројот на работниците отколку во март, кога падот изнесуваше 6,5%.

Секторската анализа покажува намалување на стапката на пад на бројот на работници од 1,8 п.п. во секторот Вадење на руди и камен, при што истата се спушти на ниво од -5,8%. Засилено зголемување на стапката на пад е забележано во преработувачката индустрија, при што истата изнесува -8,7%, што е највисок пад од почетокот на годината, додека во секторот Снабдување со електрична енергија регистрирано е идентично намалување на бројот на работници како и претходниот месец, кое изнесува -2,3% и е меѓу пониските споредено со стапките регистрирани претходните месеци. Генерално, најголем годишен пад сеуште регистрира Преработувачката индустрија, а повторно најмал е падот кај секторот Снабдување со електрична енергија, гас и вода.

1.2. Во април 2010 година цените на производите за лична потрошувачка, мерени преку индексот на трошоци на живот се повисоки за 1,4% во однос на истиот месец од претходната година.

Растот на општото ниво на цени се должи најмногу на зголемувањето на цените во категоријата Сообраќајни средства и услуги од 5,4%, како последица на растот на цените за Течни горива и масла за 26,4%. Категоријата Домување забележа раст на цените од 4,7%. Во категоријата Култура и разонода е забележан раст од 1,1%, додека во категоријата Облека и обувки растот на цените изнесуваше 0,7%. Поблаг пораст на цените е забележан во категориите Тутун и пијалаци од 0,3% и Хигиена и здравје од 0,2%. Пад на цените е забележан во категоријата Исхрана од 0,3%, која воедно има и највисоко учество во пресметковната структура од 38,6%. Пад на цените, исто така, се забележа и во категориите Ресторани и хотели од 0,5% и Останати услуги од 7,4%, како последица на падот на цените за финансиски услуги за 14,1%.

Индексот на трошоците на живот во април 2010 година во споредба со март 2010 година е повисок за 0,6%.

Вредноста на потрошувачката кошница за исхрана и пијалаци за четиричлено домаќинство за април 2010 година, пресметана врз основа на

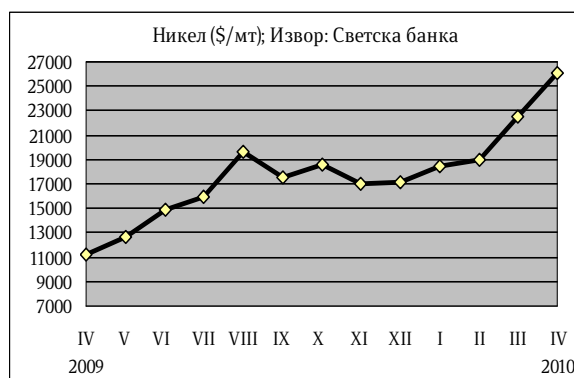
цените на мало, изнесува 12.656 денари и во однос на претходниот месец е повисока за 2,6%.

Индексот на цените на мало во април 2010 година забележа зголемување од 2,7% во однос на април 2009 година.

1.3. Во април 2010 година на светските берзи имаше месечно зголемување на цените на енергентите, металите како и на најголемиот дел од прехранбените производи.

Во април цената на нафтата на светската берза се зголеми за 7,2% во однос на претходниот месец и достигна вредност од 84,98 долари за барел. Споредено со април претходната година, цената на нафтата е зголемена за 67,1%.

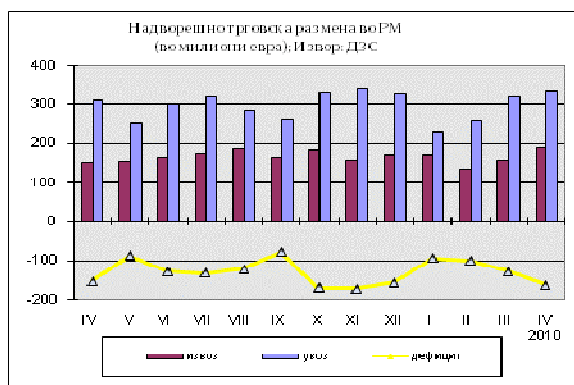
Во рамки на металните производи, никелот како производ со високо учество во македонскиот извоз, забележа месечно зголемување на цената од 15,9% и достигна ниво од 26.031 долари за еден метрички тон (\$/мт). Споредено со април претходната година цената на никелот е повисока за 133,1%, а цената на алуминиумот имаше раст од 5,0%. Исто така, раст на цената е забележан и кај цинкот од 4,0% и бакарот од 3,8%.

2. Надворешен сектор

2.1. Во првите четири месеци од 2010 година вкупната надворешно-трговска размена (изразена во евра) бележи раст од 3% во однос на истиот период минатата година.

Притоа, физичкиот обем на извозот во овој период се зголеми за 5,9%, а неговата вредност изнесува 655 милион евра, што претставува значителен раст од 17,7% во однос на првите четири месеци од 2009 година. Зголемувањето на увезените количини на стоки изнесува 8,4%, а нивната вредност од 1.146 милиони евра е помала за 3,8%.

Извоз на нафта и производи од нафта*)				
	I-IV-2009	I-IV-2010	Салдо 2010-2009	Стапки во%
000Т	103,0	92,4	-10,6	-10,3
Мил. ЕУР	33,9	46,6	12,7	37,5
Мил. \$	44,2	59,9	15,7	35,5

*)Претходни податоци

Увоз на нафта и производи од нафта*)				
	I-IV-2009	I-IV-2010	Салдо 2010-2009	Стапки во%
000Т	578,0	338,0	-240,0	-41,5
Мил. ЕУР	151,0	137,0	-14,0	-9,3
Мил. \$	197,0	188,0	-9,0	-4,6

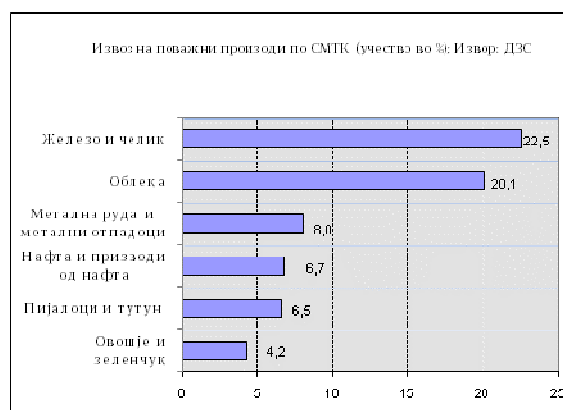
*)Претходни податоци

При вакви движења на извозот и увозот на стоки, дефицитот во размената

остварен во периодот јануари-април оваа година изнесува 491 милион евра, што претставува стеснување на годишно ниво за 22,7% (144 милиони евра), што се објаснува со понатамошното ниско ниво на увозот, односно со падот на увозот за 3,8% и раст на извозот за 17,7%. Анализирани од аспект на салдата, намалувањето на негативното салдо на размената е резултат на комбиниран ефект од намаленото негативно салдо на размената на машини и транспортни уреди и на енергенти и проширеното позитивно салдо во размената со железо и челик и нивни производи. Ваквите движења условија и подобрување на степенот на покриеност на увозот со извоз во првите четири месеци, кој изнесува 57,2%, што претставува годишно подобрување за 10,5 п.п..

2.2. Главни групи производи (според СМТК) со најголемо учество во извозот во овој период се: железо и челик 22,5%, облека 20,1%, метална руда и метални отпадоци 8,0%, нафта и производи од нафта 6,7%, пијалоци и тутун 6,5%, и овошје и зеленчук 4,2%. Овие шест групи производи сочинуваат 68% од вкупниот извоз на државата.

Најголем дел од кумулативниот увоз на стоки во првиот квартал отпаѓа на: нафта и производи од нафта (137,4 мил. евра, 12%), друмски возила (88,4 мил. евра, 7,7%), железо и челик (87,1 мил. евра, 7,6%), текстилни предива и слично (79,5 мил. евра, 6,8%), електрични машини, апарати и делови (36,6 мил. евра, 2,9%) и друго.

2.3. Гледано по региони, во првите четири месеци од 2010 година, при значително подобрена трговска размена со Европската унија (ЕУ 27) за 10%, учеството на размената со ова интеграција во вкупната надворешно-трговска размена бележи позитивно поместување за 3,9 п.п. и изнесува 56,4%, при што извозот на стоки учествува со 61,7% и увозот на стоки со 57,4%. Извозот во Европската Унија бележи значајно зголемување од 26%, а увозот бележи забавен раст од 2% во однос на истиот период од 2009 година.

Во периодот јануари-април од 2010 година, 88,4% од трговскиот дефицит на земјата е остварен во трговската размена со Русија, Велика Британија, Кина, Србија, Турција, Грција, Словенија, Романија, Украина и Италија, додека истиот беше корегирани со остварениот суфицит во размената со Косово, Белгија, Албанија, Босна и Херцеговина, Бугарија, Германија и други.

	I-IV-2009	I-IV-2010	Салдо 2010-2009	Стапки во%
000Т	176,0	214,0	38,0	21,6
Мил. ЕУР	106,0	147,0	41,0	38,7
Мил. \$	138,0	201,0	63,0	45,7

*)Претходни податоци

	I-IV-2009	I-IV-2010	Салдо 2010-2009	Стапки во%
000Т	157,0	216,0	59,0	37,6
Мил. ЕУР	64,0	87,0	23,0	35,9
Мил. \$	83,0	119,0	36,0	43,4

*)Претходни податоци

2.4. Гледано по валутна структура 73,6% од надворешно-трговската размена

е реализирана во евра и во однос на истиот период минатата година претставува намалување од 3 п.п.. На страната на извозот и увозот, еврото е застапено со 77,5% и 71,4%, соодветно и во однос на истиот период лани застапувањето на еврото во размената бележи намалување и кај извозот и кај увозот за 6,7 п.п. и 1,6 п.п., соодветно. Ваквото движење се објаснува со растот на увозот од Велика Британија, кој е пресметан во фунти (GBP))

НАДВОРЕШНО-ТРГОВСКА РАЗМЕНА НА Република Македонија (по валути); пресметка: МФ

- по валути -

ИЗВОЗ	I-IV 2009					I-IV 2010					апсолитна промена во валутна вредност	релативна промена во валутна вредност (во%)
	валута	колич. 000 t	извоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	извоз во денари	структ. во%	колич. 000 t	извоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	извоз во денари		
ЕУР	616	468.464.578	61.3920	28.759.977.373	84,2	661	506.118.856	61,4508	31.101.408.596	77,5	37.654.278	8,0
УСД	182	110.173.711	46,3087	5.102.001.331	14,9	183	201.411.160	44,7520	9.013.552.232	22,5	91.237.449	82,8
ЕУР+УСД	798			33.861.978.703	99,1	844			40.114.960.829	99,9		
вк извоз:	799			34.152.503.531	100,0	846			40.148.540.695	100,0		17,6

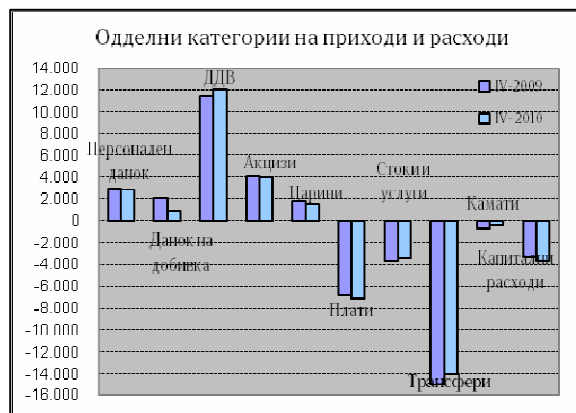
Извор: Државен завод за статистика и НБРМ

3. Фискален сектор

3.1. Во првите четири месеци во 2010 година вкупните приходи на Централниот буџет изнесуваат 24.470 милиони денари (5,8% од БДП), што претставува помало остварување за 4,7% во однос на истиот период минатата година.

Даночните приходи во овој период се реализирани во износ од 22.379 милиони денари, што претставува помало остварување за 3,1% во однос на истиот период минатата година.

Учеството на ДДВ во вкупните даночни приходи во првите четири месеци од 2010 година е доминантно и изнесува 54,0%, а на акцизите 17,9%, при што, од овие два даноци се остварени приходи од 16.084 милиони денари, односно 71,9% или речиси 3/4 од вкупните даночни приходи (3,8% од БДП).

Гледано по одделни категории на даноци најголем пад од 55,6% остварија приходите од данокот на добивка (значителен е падот по основ на месечни аконтации, бидејќи во 2009 година аконтациите во месеците јануари и февруари се плаќани на добивката од 2007 година која се оданочуваше, додека во 2010 година поради изменета регулатива се плаќа само на непризнаените расходи утврдени со Даночниот биланс за 2008 година), приходите од персоналниот данок се помали за 1,9%, приходите од царина за 12,8%, а акцизите забележуваат речиси исто остварување споредено со истиот период лани. Приходите од ДДВ забележаа раст од 6,0%.

Неданочните приходи имаат пад од 19,9% во однос на истиот период 2009 година.

Социјалните придонеси од плата во овој период се остварени во износ од 12.514,4 милиони денари, што е 92,4% од планот за 2010 година, односно 4,9% помалку во споредба со претходната година.

3.2. Во периодот јануари-април 2010 година вкупните расходи на Централниот буџет изнесуваат 28.742 милиони денари (6,8% од БДП), што е помалку за 3,1% во однос на истиот период од 2009 година.

Во структурата на реализираните вкупни расходи тековните расходи (25.050 милиони денари) учествуваат со 87,2% и се помали за 4,9% во однос на истиот период минатата година, додека капиталните расходи забележуваат учество од 12,8%.

Најголеми расходни ставки се трансферите (14.083 милиони денари), а втори по големина се платите и надоместоците (7.173 милиони денари). Во вкупните расходи на Централниот буџет, расходите за плати и надоместоци во овој период учествуваат со 25,0% и во однос на истиот месец лани се зголемени за 4,2%.

Расходите за стоки и услуги се извршени во износ од 3.411 милиони денари, односно имаат помало остварување во споредба со 2009 година за 8,8%.

Во делот на трансферите, во овој период се потрошени помалку средства за 6,7% споредено со истиот период 2009 година и претставуваат најголема расходна ставка, односно учествуваат со 49,0% во вкупните расходи (3,3% од БДП). Ваквото остварување се должи во дел и на фактот дека во дотациите до единиците за локална самоуправа се трансферира дел од данокот на додадена вредност, а се зголемува и бројот на единици за локална самоуправа кои преминаа во втората фаза на децентрализација, при што се исплаќаат блок дотациите на 73 општини за финансирање на пренесените надлежности (средствата за исплата на плати и надоместоци на вработените во локалните јавни установи и материјалните трошоци). Исто така, значаен дел од средствата за трансфери се наменети за субвенции во земјоделството. Трансферите кон Фондот за пензиско и инвалидско осигурување се извршени во износ од 4.758 милиони денари или за 74 милиони денари помалку (1,5% намалување).

Каматите се реализирани во износ од 383 милиони денари, што е помалку за 2 пати во споредба со истиот период во 2009 година.

Во анализираниот период средствата за капитални расходи изнесуваат 3.692 милиони денари, односно се зголемени за 11,4% во споредба со истиот период во 2009 година и претставуваат 0,9% од БДП.

3.3. Оттука, во првите четири месеци од 2010 година остварен е дефицит на Централниот буџет од 4.272 милиони денари (1,0% од БДП), додека дефицитот на консолидираниот буџет е 4.756 милиони денари и претставува 1,1% од БДП.

4. Монетарен сектор

4.1. Во април 2010 година примарните пари¹ забележаа раст од 23,2% на годишна основа (раст од 19,8% во март) во услови на пораст на вкупните ликвидни средства на банките од 41,3% и зголемена побарувачка на готовите пари во оптек за 3,1%.

На месечна основа, примарните пари забележаа раст од 2,9%, што се должи на повисокото ниво на вкупните ликвидни средства на банките од 5,2% и умерено намалување на побарувачката на готовите пари за 0,4%.

Во април 2010 година, во услови на тендер на износи, каматната стапка на благајничките записи е помала од стапката за март за 1,0 п.п. и изнесува 6,5% (со напомена дека каматната стапка е намалена на 31 март).

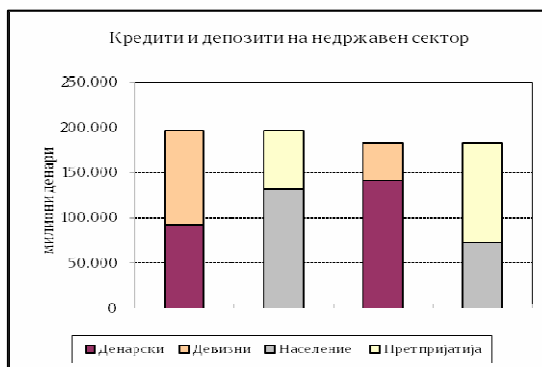
Каматната стапка на државните хартии од вредност изнесува 4,99% за шестмесечните државни записи со девизна клаузула.

Беше одржана само една аукција на шестмесечните државни хартии во услови на тендер со износи (ограничен - со цена).

4.2. Вкупниот депозитен потенцијал на недржавниот сектор² во април забележа раст од 12,3% на годишна основа (раст од 11,4% во март 2009 година). На месечна основа вкупните депозити регистрираа забрзан раст од 2,0% (раст од 1,4% во претходниот месец), како резултат на зголемувањето на вкупните депозити на домаќинствата, кои остварија раст од 1,1% на месечна основа, додека вкупните депозити на претпријатијата остварија висок раст од 5,1% на месечна основа.

На годишно ниво денарските депозити забележаа раст од 10,9%, додека истиот за девизните депозити изнесува 13,6%.³ На месечно ниво денарските депозити забележаа раст од 2,3%, а девизните депозити од 1,8%.⁴

Во однос на минатата година депозитите на населението се повисоки за 18,5%, додека депозитите на претпријатијата се непроменети.

4.3. Во април 2010 година вкупните кредити кон приватниот сектор забележаа умерено зголемување на растот кој изнесува 3,3% на годишна основа (наспроти 2,4% во февруари и 2,5% во март). На месечно ниво продолжува порастот со зголемена динамика од 1,1%, што произлегува

¹ Примарните пари се пресметани како збир од готовите пари во оптек, готовината во благајна и сметките на банките вклучително задолжителната резерва на девизните депозити.

² Вкупниот депозитен потенцијал ги вклучува немонетарните и квази депозитите.

³ Почнувајќи од јануари 2009 година депозитите вклучуваат пресметана камата

⁴ Почнувајќи од јануари 2009 година депозитите вклучуваат пресметана камата

главно од зголеменото кредитирање во корпоративниот сектор од 1,3%.

Од аспект на валутата, денарските кредити (кои ги вклучуваат и кредитите со валутна клаузула) бележат забавен пораст од 3% на годишно ниво. Девизните кредити бележат засилен раст од 4,6% на годишна основа.

4.4. Во април 2010 година просечната пондерирана каматна стапка на денарските кредити изнесува 9,8% и е иста со стапката во месец март 2010 година. Просечната каматна стапка на девизните кредити е идентична со стапката од претходните два месеци и изнесува 7,3%.

Меѓу банките, анализирано според големината, големите банки имаат најниска пондерирана активна каматна стапка, 9,5% за денарски и 7,0% за девизни кредити.

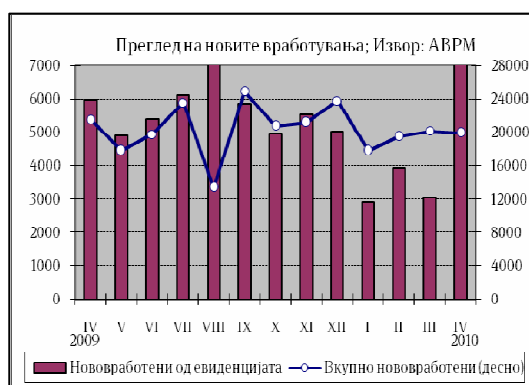
Пасивната каматна стапка на денарските депозити во април 2010 година е помала за 0,1 п.п. од стапката во месец март 2010 година односно изнесува 7,4%, додека на годишна основа истата бележи зголемување од 0,8 п.п.

Просечната каматна стапка на девизните депозити е иста во споредба со стапката од претходниот месец и изнесува 3,2%, а на годишна основа е идентична со стапката од април 2009 година.

4.5. Бруто девизните резерви во април 2010 година изнесуваат 1.643,9 милиони евра и во однос на декември 2009 година се повисоки за 46,5 милиони евра. Преку трансакциите на девизниот пазар НБРМ креираше ликвидност.

5. Социјален сектор

5.1. Во периодот јануари-април 2010 година, во Агенцијата за вработување на Република Македонија се регистрирани вкупно 77.534 засновани нови работни односи. Од вкупниот број нововработени, 38,4% се однесуваат на неопределено време, додека останатиот дел се однесуваат на определено време и вршење сезонски работи. Споредено со истиот период од лани се забележува намалување на бројот на засновани нови работни односи за 3,1%.

Во текот на април засновани се 19.985 нови работни односи, од кои 45,1% се од евиденцијата на невработени. Одливот на лица од регистарот на Агенцијата за вработување на Република Македонија во април изнесува 10.588, од кои 51,7% претставуваат нови засновани работни односи. Како прилив во Агенцијата се регистрирани 8.090 лица, од кои 20,8% се лица на кои им престанал работниот однос.

Резултатот е намалување на невработеноста за 2.498 лица, односно за 0,7% во однос на претходниот месец. Така, во април 2010 година бројот на невработени лица изнесува 339.222.

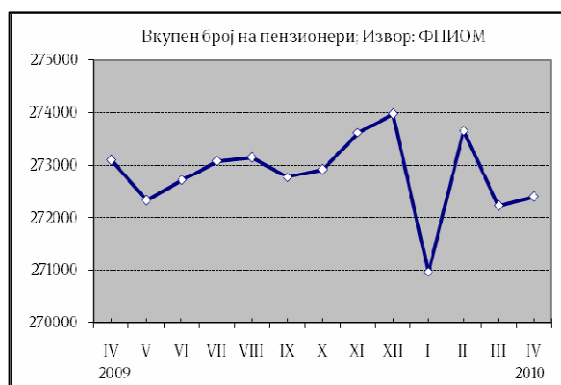
Споредено со истиот месец од минатата година, бројот на невработени лица е намален за 3%.

Најголем дел од невработените, односно 66,5% се од урбани средини (градско население), додека 57,5% се мажи. Анализирани според степенот на образование, поголемиот дел, односно 52,5% од невработените се неквалификувани или полуквалификувани, додека само 7,7% имаат вишо или повисоко ниво на образование. Гледано според возрасните групи, најголемиот дел или 58,5% од невработените припаѓаат на возрасната група 25-49 години. Според времето на чекање на вработување, околу 49,6% од невработените лица чекаат вработување од 1 до 7 години, додека 29,8% чекаат вработување 8 и повеќе години.

5.2. Во април 2010 година во Фондот на пензиското и инвалидското осигурување евидентирани се 272.403 пензионери, што претставува намалување од 0,2% во однос на истиот месец од минатата година. Во однос на претходниот месец бројот на корисници на пензија е зголемен за 175 лица.

За исплата на пензии во април се потрошени 2.709,8 милиони денари, што претставува 49,5% од вкупните социјални трансфери во владиниот Буџет.

Во март 2010 година вредноста на просечната пензија изнесуваше 10.104 денари, што на годишно ниво претставува зголемување од 2,4%. Соодносот на просечната пензија со просечната исплатена плата во март 2010 година (последни расположиви податоци) изнесува 49,7%.

5.3. Бројот на корисници на социјална парична помош во март 2010 година (последни расположиви податоци) изнесува 50.882 домаќинства, што претставува зголемување за 8.502 корисници во однос на претходниот месец.

Притоа, за исплата на социјална парична помош се потрошени околу 125,7 милиони денари, односно 49,3% од исплатите за социјална помош по сите основи. За помош по основ на туѓа нега, во март се потрошени околу 98,9 милиони денари за 21.735 лица, односно 38,7% од исплатите за социјална помош по сите основи. Како корисници на постојана парична помош, овој месец регистрирани се 5.575 лица и за нив се потрошени околу 22 милиони денари, додека здравствена заштита користат 5.747 лица, за што се потрошени 8,5 милиони денари.

Наведените расходи за социјална помош претставуваат 4,8% од вкупните реализирани социјални трансфери во март.

5.4. Просечната месечна нето плата во периодот јануари-март 2010 година (последни расположиви податоци) споредена со истиот период од 2009 година бележи номинален раст од 3,3%, додека реално просечната плата е повисока за 2,8%.

Во март 2010 година просечната нето плата по вработен изнесуваше 20.338 денари. Просечната месечна нето плата во март 2010 година споредена со истиот месец од 2009 година бележи номинален раст од 3%, додека реално просечната плата е повисока за 2,3%. Процентот на вработени кои не примиле плата во март 2010 година изнесува 3,6%, и е повисок за 0,3 п.п. во однос на истиот период од претходната година.

